

דרכי היווצרות השורשים – סיכום

א. תצפית (אונומטופאה) – חיקוי קולות הטבע. לדוגמה,

ג-ר-ג-ר, ז-מ-ז-מ, ר-ש-ר-ש, צ-ר-צ-ר, ת-ק-ת-ק¹, ב-ק-ב-ק, ה-מ-ה-מ, ג-מ-ג-מ

ב. הכפלת שני ציורי עור. לדוגמה,

ב-ל-ב-ל, ס-כ-ס-כ, ג-ל-ג-ל, ז-ל-ז-ל, ט-ל-ט-ל, ט-מ-ט-מ, פ-ק-פ-ק, מ-ל-מ-ל

ד. הרחבה של עור על ידי הכפלת לה"פ (אות העור הפעילית). לדוגמה,

ס-ח-ר-ר, א-ש-ר-ר, צ-ח-ק-ק, ס-פ-ר-ר, ד-ב-ר-ר, ש-ק-ל-ל², מ-ס-ר-ר³

ד. הוספת האות שנייה לתחילת העור בהשפעת בניין קדום). לדוגמה,

ש-ע-ב-ד, ש-ח-ר-ר, ש-כ-נ-ע, ש-ר-ב-ב, ש-כ-ל-ל, ש-כ-פ-ל, ש-כ-ת-ב⁴

ה. עורית תנייני

(1) שורשים שנוצרו על-ידי הוספת תנייני מוספית לתחילת השורש. לדוגמה,

ת-ח-ל, ת-ר-מ, ת-ד-ר-כ, ת-פ-ק-ד, ת-ק-צ-ב, ת-ק-ש-ר

(2) שורשים שנוצרו על-ידי הוספת תנייני מוספית לסוף השורש. לדוגמה,

ש-ת-ת, ת-כ-נ-ת, ע-ב-ר-ת

(3) שורשים שנוצרו על-ידי הוספת תנייני מוספית לתחילת השורש ולסופו. לדוגמה,

ת-מ-צ-ת, ת-ר-ב-ת

(4) שורשים שנוצרו על-ידי הוספת מ"ם מוספית לתחילת השורש. לדוגמה,

מ-ק-ד, מ-ק-מ, מ-ח-ז-ר, מ-ס-ח-ר, מ-ל-כ-ד, מ-ז-ע-ר, מ-ס-פ-ר

(5) שורשים שנוצרו על-ידי הוספת אל"ף לתחילת השורש. לדוגמה,

א-ב-ח-נ, א-ב-ט-ח, א-כ-ז-ב, א-ת-ח-ל

(6) שורשים שנוצרו על-ידי הוספת נו"ן לסוף השורש. לדוגמה,

ד-מ-י-נ, ר-א-י-נ, ד-ג-מ-נ

ו. עורית גלוי ע

(1) שורשים שנוצרו משמות עבריים. לדוגמה, צ-ל-ח-ת (מן המילה העברית צלחת)

(2) שורשים שנוצרו משמות לועזיים. לדוגמה, ק-ט-ל-ג (מן המילה הלועזית קטלוג)

¹ לצד תקתק קיים גם הכתיב טקטק (ט-ק-ט-ק)

² הרחבה של השורש ש-ק-ל (שקל)

³ הפועל מסרר הוא החלופה העברית שהציעה האקדמיה ללשון העברית לפועל סימס המקובל בלשון הדיבור (ראה שורשים גזורי שם – "סמס").

⁴ לחלק מהשורשים שנוצרו בהשפעת בניין שפעל יש משמעות של חזרה על פעולה, למשל שכתב – כתב מחדש, שכתב – הכין עותקים רבים, שעתק – העתיק יצירה מקורית (באמצעים שונים).